

УДК:
911.3:327(497.11)

Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXIV) XI, vol=31
Бр. 1 / 2012.
стр. 137-162.

*Момчило Суботић**

Институт за политичке студије, Београд

СРБИЈА ИЗМЕЂУ ЈУГОСЛОВЕНСТВА И ЕВРОАТЛАНТИЗМА**

Сажетак

У раду се у облику историјско-политиколошке и геополитичке синтезе презентује пресек српске идеологије и спољнополитичких приоритета. Срби су народ склон некритичком присвајању и приклањању ширим идеолошко-државним интеграцијама, који се олако одриче своје аутентичне српске државно-политичке егзистенције. У том смислу јављају се хрватска (Штросмајерова) идеја југословенства заснована на тези о једном „троименом“ народу Срба, Хрвата и Словенаца у првој југословенској држави, затим у другој Југославији Титова идеја о „братству и јединству“, која је на српском етнојезичком и историјском простору успоставила нове народе и њихове државе, а данас, након разбијања југословенске државе, српска постоктобарска власт, налазећи се у својеврсном постјугословенском идеолошком и геополитичком вакууму, занемарујући питање суверенитета и државне целовитости, тежи новим, крајње неизвесним и српском народу и држави ненаклоњеним супранационалним идеолошким и интегративним обрасцима у виду евроунијства и евроатлантизма.

Кључне речи: Србија, југословенство, комунизам, распад СФРЈ, ЕУ, НАТО, САД, Русија

* Виши научни сарадник, Институт за политичке студије, Београд

** Рад је реализован у оквиру пројекта бр. 179009 Института за политичке студије Београд, а финансира га Министарство просвете и науке Републике Србије.

ОД СРПСТВА КА ЈУГОСЛОВЕНСТВУ

Карађорђево сан о слободној и уједињеној Србији делимично су остварили током 19. века знаменити српски политичари и државници Илија Гарашанин, кнез Михаило, Јован Ристић и Никола Пашић. Сви они су, свако у своје време и сходно политичким приликама, разрађивали планове и високо на лествици спољно-политичких приоритета Србије стављали ослобођење Срба под Хабзбуршком монархијом и њихово уједињење са Србијом. Тако је било све до Првог светског рата, када је српском друштвеном и политичком сценом зацарила хрватска (Штросмајерова) идеја југословенства, тј. идеја о једном „троименом“ народу Словенаца, Хрвата и Срба, коју је прихватила и српска друштвена и политичка елита тога доба. То је био један од разлога што је Српска Влада ратни план Србије од „малог“ српског променила у „велики“ југословенски план. У више наших радова констатовали смо да је разлог одбрањивости српске државе био пресудан за уједињење са Хрватима и Словенцима у прву југословенску државу. Али ту је државу због многих историјских, политичких, етничких, верских, менталитетских и других разлога требало конституисати као федерацију/конфедерацију, тј. обележити српски етнички простор на принципу етничког разграничења. То је уосталом била и политика хрватских представника у Југословенском одбору, Супила и Трумбића; они су захтевали да се будућа југословенска држава конституише на федеративном или конфедеративном начелу. За то је било прилике све до 1930-тих година, до успостављања наци-фашистичких режима у Немачкој и Италији, јер се велике силе нису мешале у питање унутрашњег уређења југословенске државе. Ово је требало учинити и због тек завршене трагичне српско-хрватске историје; није било природно да се у исту државу уједињују дојучерашњи непријатељи. Да је тако учињено избегла би се спорења око тзв. хрватског питања, али и масовна страдања Срба у усташкој НДХ за време Другог светског рата, као и у сецесионистичком рату 1991-1995. године. Друга, Титова Југославија била је федерација заснована на тези „слаба Србија-јака Југославија“. Није она била јака, али је само на такав асиметричан начин била могућа. Била је то недовршена држава, која је скривала геноцид НДХ над Србима, па је страх од Срба и Србије заснивала на једном офанзивном идеолошком обрасцу, који је захтевао сталну будност

и борбу против „великосрпског хегемонизма“.¹⁾ Таква држава једва да је надживела свог креатора. Разбијена је од стране Ватикана и Запада на челу са САД, у садејству са њеним унутрашњим непријатељима Хрватима, Словенцима, босанским муслиманима и Шиптарима, одмах по распаду СССР-а и геополитичким слабљењем Русије.

На једном месту Добрица Ћосић каже: „...Политичари и странке немају снаге да створе плуралистички форум, него феудално партикуларизују државу и власт“²⁾. Блиска нам је ова констатација, а имајући у виду српску пословичну склоност ка деобама, партијском странчарењу и решавању националног питања „на парче“, сматрамо да су политичке странке код Срба кључна кочница у решавању стратешких националних и државних питања. Речено може да изгледа као својеврстан историјско-политички парадокс. А није! Јер Србима и Србији као малом народу и малој држави кључни интерес је да као народ и држава опстану. То је најпречи интерес. Дакле, интерес је геополитички и државотворни- а не страначки, који својом суженом политичко-интересном диоптријом редукује и фрагментује национално и државно питање. Иако својом идеологијом и програмом настоје да сагледају целину националног и државног питања, политичке странке у пракси најчешће делују у складу са својим ужим партијским, групним, а не ретко и појединачним интересима.

У политичкој историји Србије, ретко се дешавало да је већина политичких странака сагласна око националних и државних питања, и да ту политику прихвата највећи део српске друштвене елите. Управо то се десило у време разбијања југословенске државе и сецесионистичког рата Словеније, Хрватске и муслиманско-хрватске стране у БиХ. Све до Дејтонског споразума. Најзначајнији научни скуп из тога периода био је Други конгрес српских интелектуалаца одржан априла 1994, који је захтевао, као и већина српских политичких странака, да се српско питање реши на интегралној основи. Другим речима захтевано је да се призна право на самоопредељење Србима у Хрватској и Босни и Херцеговини, јер су ове републике биле уставно конституисане као двонационалне,

1) Види шире: Момчило Суботић, *Право на самоопредељење и југословенски експеримент. Прва, друга, трећа Југославија*, део „Самоопредељење народа у другој Југославији“, Институт за политичке студије, Београд, 2004.

2) Добрица Ћосић, *Српско питање у XX веку. Лична историја једног доба*, Службени гласник, Београд, 2009, део „О антиитонистичкој опозицији у Србији“, стр. 166.

односно тронационалне државе у којима је српски народ био конститутиван и као такав слободан да бира своју политичку судбину, тј. остане да живи у истој држави са Србијом и целином српског народа. Чинило се да је српска политика нашла пут изласка из југословенског лавиринта.³⁾

У време разбијања СФРЈ став српске политичке памети умногосте је садржан у ставу Добрице Ћосића, који гласи: „Југославију су коначно разориле словеначка и хрватска национална и сепаратистичка идеологија, које су егзистирале паралелно са југословенском идеологијом у обе Југославије. Срби су распадом Југославије приморани да пронађу нову државно-политичку форму решења свог националног питања. Ја је сада видим у федерацији српских земаља. У ту федерацију треба да уђу `не сви Срби` него српске етничке области; та држава треба да буде организована са високим степеном политичког, економског и културног полицентризма“.⁴⁾ Био је ово општи израз геополитичке свести, не само српске интелигенције, него и свих релевантних политичких странака у Србији, до Дејтонског споразума из 1995. године.

„ЈУГОСЛОВЕНСТВО НЕМА АЛТЕРНАТИВУ“

Али и српске политичке странке и српска друштвена и научна елита посустали су на праведном и легитимном путу образовања државе на етничком и историјском простору српског народа. Моћни Запад на челу са Ватиканом и САД нису дозволили да се на Балкану формира снажна српска држава. На руку им је ишла веома слаба Јељцинова Русија, која је у то време била пред сопственим државним расулом. Петооктобарска ДОС-овска власт обрнула је српску политичку парадигму; уместо Милошевићеве конфронтације и какве - такве одбране државних и националних интереса, нова прозападна власт „савила је кичму“ и капитулирала пред евроатлантским глобалистичким моћницима. Под видом европских и евроатлантских интеграција⁵⁾, Србија је не само одустала од залагања за интегрално решење српског националног пи-

3) Види: *Други конгрес српских интелектуалаца*, Београд, април 1994, као и: Момчило Суботић, *Српско питање данас*, део „Српска држава у програмима политичких странака у Србији до „Дејтона“, Институт за политичке студије, Београд, 2008, стр. 60-82.

4) Добрица Ћосић, *Промене*, 1991, Дневник, Нови Сад, 1992. стр. 199-200.

5) Види наш чланак : «Србија и Европска унија», *Српска политичка мисао*, 1/2010, стр. 43-66, Институт за политичке студије, Београд, 2010, као и: «НАТО-изација Срба», *Политичка ревија*, 3/2010, стр. 69-86, Институт за политичке студије, Београд, 2010.

тања по европским стандардима, већ је релативизовала и питање сопствене суверености и територијалне целокупности на Косову и Метохији. Приоритет српске спољне политике постала је Европска унија и то „без алтернативе“, а паралелно с тим и политика помирења и сарадње са суседима, превасходно са Хрватском и Босном и Херцеговином,⁶⁾ што почиње да личи на политику југословенства које Срби никако да се ослободе. Тако смо у геополитичком смислу враћени у период пред Берлински конгрес, а у идеолошком погледу остали заробљеници југословенске парадигме.

Да су Срби југословенством и комунизмом изгубили много у етничком, историјском, језичком, верском и геополитичком погледу, говори и чињеница да Срби католици данас чине већину хрватског народа, а Срби муслимани претворени су у нову нацију-Бошњаке. Ове ноторне историјске чињенице нико у српском политичком вођству, као ни у српским националним институцијама (САНУ, Матица српска ...), више и не спомиње. Опортуније је заговарати опет неко југословенство као вид проширеног српског идентитета. Управо тако је већина Срба доживљавала југословенство-као проширени национални идентитет. Нека врста двојног идентитета, а то је већ пут ка губљењу српског. Отуда данас међу тзв. другосрбијанском интелигенцијом теза да идентитет - национални и државни - не треба да се територијално идентификује. Само другосрбијанци не признају општеприхваћену тезу да је национални идентитет највиши облик колективног идентитета, и да Србија у ЕУ може да уђе као национална држава, као и остале државе чланице, а не као „овај простор“. Другим речима, сугеришу „другосрбијанци“- треба одустати од једног од најзначајнијих атрибута државе, а то је територија и државне границе. Ето докле је довела Штросмајерова идеологија југословенства, коју су Срби некритички прихватили, а понављају је и данашњи српски властодршци. Изгледа да је политички водећим Србима зазорно то српско опредељење, прихватљиво је да се други опредељују као Хрвати, Бошњаци, Мађари, али да се неки опредељују као Срби... некако није zgodно. Да ли је толико разоран учинак на свест српских политичара изазвала лажна, а геополитички ефикасна, синтаagma о

6) Председник Тадић се у више наврата извинио Хрватима и муслиманима за злочине које су починили припадници српског народа, али његова „извињавајућа“ политика није изазвала сличне реакције с друге стране, па се стиче утисак да су Срби агресори и злочинци који треба да се свима извињавају.

„великосрпском хегемонизму“ и Великој Србији као „удруженом злочиначком подухвату“.

Не треба заборавити да актуелна власт у Србији *volens-nolens* учествује у Хашком процесу који суди српском политичком и војном руководству, које је бранило српски народ и његове земље у рату за југословенско наслеђе. И да је актуелна српска власт сагласна са тезом да је Слободан Милошевић главни кривац за рат и распад југословенске државе, на којој инсистира Запад и политичари новоформираних држава. То је фалсификат, и то зна свако ко се озбиљно бави југословенском државом и узроцима њеног распада. Нико од озбиљних западних аутора не верује у ту лаж, па и Хенри Кисинџер истиче да је распад државе скривио словеначки и хрватски, затим муслимански противуставни и насилни сецесионизам. Њиховим путем кренули су и шиптарски сецесионисти на челу са терористичком ОВК. Али такав став никад није заузела постоктобарска српска власт. То је један од кључних разлога због којих се Србија не може ситуирати као нормална европска држава, која са пуним правом захтева поштовање свог суверенитета и територијалног интегритета. Да не говоримо да, оваква каква је данас, српска власт не може да захтева на једној добро припремљеној Међународној конференцији, у складу са европским стандардима и вредностима, решење српског питања у складу са нормама међународног права. То би значило могућност одржавања народног плебисцита ради уједињења српских земаља: Србије, Републике Српске и Црне Горе у једну српску државу-Српску унију, при чему би Шиптари имали аутономију у тој држави, истоветну аутономији коју би Република Српска Крајина имала у Хрватској. Овим би се колико-толико праведно решило српско питање, као и питање наших суседа, и то би било у складу са етно-језичким решењима у конституисању европских држава. И у тој форми приступити европским интеграцијама. Јер, не треба заборавити да су западно европске државе-нације настале у 19. веку на етно-језичком принципу, и да су по истом принципу разграничене Чешка и Словачка, данашње чланице ЕУ, а да је тај принцип грубо нарушен на српску штету у југословенској верзији самоопредељења.

Филозоф Владимир Цветковић указује на један деструктиван феномен карактеристичан за Србе и Русе. „Комунисти који су годинама растурали Краљевину Југославију, и због противдржавних и терористичких активности одлазили у затвор, преузели су једну

монархијску идеју и покушали да на њој заснују нови идентитет југословенства. Али, не више као нечега што је омражена монархија, већ југословенства као нечег блиског комунизму, праведном друштву, СССР-у и совјетском народу, јер исто као и Срби и Руси су били спремни да искоче из своје етничке и државотворне традиције. Ту постоји једна јако необична историјска чињеница, а то је да су се делови интелигенције и код Срба и код Руса жестоко противили властитом наслеђу и осуђивали оне који су на њему инсистирали. И та прича о србомрсцима међу Србима и русомрсцима међу Русима је феномен који се тешко може наћи било где у Европи⁷⁾

Српску геополитичку позицију академик Драган Недељковић овако сагледава: „У постјугословенском периоду Србија је бачена на безбудућно беспуће, у брлог и хаос. А томе је кумовала и Европа, у коју се, у наше име, извесни збуњени наши представници неуморно гурају, верујући да нам је у тој унији спасење. Баш се нисмо снашли у новим околностима! Опредељивали смо се, бесловесно, за путеве на којима нас је чекао неизбежни пораз. Жртвовали смо се за друге, занемарујући себе. Југословенство и комунизам били су кобни за нас. На та два испита пали су и неки врли представници, истински генији наше нације, јер нису проицљиво прочитали другу страну, не схвативши с ким имају посла. Рачуница те друге стране била је крајње лукава, себична и нажалост далековидна...Обазримо се и упитајмо се: како су то Хрвати успели да дођу до једне од најлепших држава Европе? Захваљујући геслу: Хрват је Хрвату мио ма које идеологије био. А за нас још важи проклетство које је дефинисао Лаза Костић: „Најцрњи враг је Србин себи сам“. Или, како закључује Слободан Ракић: „Србин је Србину Јуда“... Зато што смо рашчеречени морамо неговати дух свесрпског јединства, не пристајући на силом наметнуте бесмислене границе...Битна је наша воља и наша самосвест да смо једно, заветовано и у духу непобедиво-Српство. Наш културни и духовни простор не сме да умре у нама. И нада не сме да се угаси...Битна је, дакле, јасноћа циља, али и чистота средстава, јер циљ не сме да се остварује свим, па и нечасним средствима...Некад су Срби имали јасне циљеве. Тад су добијали битке, изборивши се за ослобођење и уједињење. Сетимо се, из тих херојских времена, песме Вељка Петровића

7) Владимир Цветковић, „Ђинђићев оптимистички патриотизам само је zgodna поштапалица за тренутну политичку употребу“, У: Добрица Гајић, *Сведоци историје*, Библиотека дијалози, Београд 2010, стр. 101.

„Верујте прво“...Вук бележи народну мудрост: „Где је слога- ту је Божији благослов. ..На питање какве је политичаре имала Србија до стварања Југославије, истоветно је мишљење свих историчара: највећих домета. Захваљујући умећима и способностима Илије Гарашанина, Јована Ристића и Николе Пашића, Србија је у сваком раздобљу напредовала, надмудрујући или надвлађујући противнике. У томе је била без премца и при упоређењу са државама и државицама осталих балканских земаља и народа. Ми прво морамо дефинисати своју државу. Ми живимо у једном провизоријуму, у једном вакууму, у једној заправо фиктивној држави...Ми се не можемо лакомислено одрицати Косова, јер не постоји ниједан народ који своје територије, поготово кључне земље своје духовности, једноставно баца: ма то је готово....Али, Цркви је место да о националном програму каже нешто . Она је историјски, ако могу рећи, квалификована да то каже. Не искључиво она. Ми нисмо теократска држава. Наравно и САНУ и Универзитет...Ми морамо наћи заједнички језик са Европом, а пре тога са суседима. Морамо се суочити са једном измењеном деобом моћи, јер видите како је политика прагматична..Наша политичка ситуација је врло конфузна. Ми се још батрамо у хаосу који је изазвао распад бивше Југославије, где су Срби анатемисани. Не само вође које су се задесиле у том распаду, него народ је анатемисан с многих страна... Треба се прилагодити новом светском поретку који је довео у питање сваку сувереност држава. Постоји само једна суверена држава, а то су САД које се понашају као бог на земљи. Остали су у најбољу руку вазали или неке зависне енклаве у политичком простору света.”⁸⁾

...Излаз је свакоме видљив, али није лак. А свет се окренуо лакоћи, брзој заради, непоштеном стицању, донацијама и кредитима и позајмицама. Свако би леба без мотике... Изгледа да смо поново у времену кад је најтежи и главни посао формирање националних осећаја и мишљења, када је-по Јовану Цвијићу-требало интелигенцији и целом народу дати „национално и патриотско чуло“, како би деловали у интересу „целине и целог народа“. Михаило Марковић у својој последњој књизи *Јуриш на небо* каже: „...Наравно, страни апологети глобализма ће рећи да је национални суверенитет застарела идеја, која није више вредна одбране. Треба им љубазно препоручити да своје идеје покушају да примене код својих кућа, пре свега у САД. Тамо је зачудо врло модерно и легитимно

8) Драган Недељковић, „Сјај средњег века“, *Печат*, 27. август 2010, стр. 57.

бити патриота и цео свет тумачити са становишта „националних интереса“ своје земље.“⁹⁾

Заиста, нама је потребно да сагледамо све дубиозе југословенства, како би се ослободили инфериорног положаја и смогли снаге да поново створимо српску елиту, ону која ће решавати пре свих других-српске проблеме. Југославије више нема, али остаци југословенске елите, као сврабеж, још наноси штету и бол српском народу. С друге стране, актуелна српска власт покушава да се „измири“ са суседима, поготово са Хрватском, која суштински не мења своју непријатељску политику према Србима. Хрватска се не придржава Споразума о нормализацији односа са Србијом из 1996, што је радикално демонстрирала у НАТО-америчком територијалном распарчавању Србије, признавањем независности Косова и грубим мешањем у аутономију Војводине, а поднела је и тужбу Међународном суду правде за геноцид против Србије.¹⁰⁾ Уместо да ово схвати као јединствену прилику да светску јавност упозна са хрватским геноцидом извршеним над Србима у Другом светском рату, као и његовом наставку у етничком чишћењу Срба из Хрватске и Крајине 1991-1995, српска власт је више склона повлачењу тужбе и некаквом вансудском поравнању које би, бесумње, било на штету Срба. Да ће то бити на штету Срба, потврђује пристанак Србије на хрватске услове за повлачење тужбе, од којих се један већ увелико спроводи-суђење правосудних органа Србије оптуженим Србима који се налазе на хрватским измишљеним оптужницама. Српска власт је спремна да у томе иде до краја, тј. да доследно испоштује захтев да се суди свима са списка оптужених (не зна се колики је тај број, јер Хрватска њиме манипулише и застрашује евентуалне српске повратнике, будући да је њен стратешки циљ „дефинитивно решење српског питања у Хрватској“, а то значи свођење Срба на нешкодљив проценат до 3%), како би дошло до повлачења тужбе и противтужбе и Хрватска могла да приступи европским интеграцијама.

У једној од посета председника Тадића (и 70 српских привредника) Хрватској имала је један једини циљ, да се Хрватској помогне да уђе у ЕУ. „Историја се већ на сурово комедијантски

9) Михаило Марковић, *Јуриш на небо*, књ. 2, Просвета, Београд, 2009, стр. 380.

10) Види шире: Момчило Суботић, „Савремени хрватско-српски односи: тужба и противтужба за геноцид“, *Политичка ревија*, 2/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010.

начин понавља...ритуали српских извињења и самошибања нису дали никаквог резултата када је реч о повратку Срба на своја вековна огњишта у Хрватској, ни у случају потерница и налозима за хапшење, нема ни речи о повратку опљачкане српске имовине, накнади штете, нема речи о пензијама које се Србима који су радили у Хрватској не исплаћују. Нема привођења правди починиоца злочина над Србима...Срби се узалуд надају да Хрватска неће моћи у ЕУ без правичног решавања „српског питања“. Хрватска је својевремено и призната од великих земаља Европе, пре свега Немачке, управо зато да би, баш како је то и учинила, решила „српско питање“. Зашто би те државе сада мењале основни став? Зар да порекну континуитете својих интереса и спољне политике?¹¹⁾ У једном од претходних сусрета председник Тадић је хрватском председнику Јосиповићу поклонιο „Речник екс YU митологије“, а овај узвратио пропагандном књигом о рату у Вуковару... Јосиповић је поновио домољубиву флоскулу: „Рат је започео Милошевићевом агресивном политиком“. Исто тако Хрватска телевизија (ХРТ) користи сваку прилику да подсети на „агресорску“ улогу Србије у рату деведесетих, док на РТС-у у информативном програму, нема ни речи о положају Срба у Хрватској, њиховим правима која су отета, отетим српским становима, асимилацији.¹²⁾ Али и поред свега Хрватска се успешно инфилтрирала у српску економију, нарочито у Војводини и Београду, док се њене обавештајне структуре веома присутне у Србији, а делотворан је и медијско-невладин лоби.¹³⁾

Тадић је и том приликом показао вишак разумевања за хрватске политичке тежње, предлогом за помирењем и у ту сврху писање заједничких уџбеника историје, као што имају Немачка и Француска. Тадић није рекао шта би писало у тим „заједничким уџбеницима историје“ о догађајима на крају 20. века и ко ће ту имати улогу нацистичке Немачке из Другог светског рата, а ко окупирани Француске. Само је узгред поменуто да је степен економске сарадње двеју држава неуравнотежен и на штету Србије, јер на 200 хрватских предузећа која послују у Србију има свега 10 српских запослених у Хрватској. На том пријатељском сусрету није постављено најважније питање- питање окупирани РСК из

11) Милорад Вучелић, „Легат патријарха Павла“, *Печат*, 12. новембар 2010, стр. 3.

12) Види шире: Момчило Суботић, „Савремени хрватско-српски односи: тужба и противтужба за геноцид“, *Политичка ревија*, 2/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010.

13) Види шире: Драгомир Анђелковић, „Позадина регионалног помирења“, исто, стр. 27.

које је прогнан готово цео један народ-више од пола милиона Срба Крајишника. С друге стране Тадић и Јосиповић потврдили су своју опредељеност за политику очувања и јачања суверености и територијалног интегритета Босне и Херцеговине. Не би нас изненадило да Србија, а све зарад „обнове“ југословенства, „посредује“ у утвривању Републике Српске у унитарну БиХ. То је у међународној заједници изгледнија опција него стварање трећег- хрватског ентитета, чиме би САД ослабила своју муслиманску фикцију.¹⁴⁾

„ЕВРОПА НЕМА АЛТЕРНАТИВУ“

Ево како писац Милован Данојлић сагледава данашњу српску идеолошку и спољнополитичку оријентацију. „Наши руководећи људи већ две деценије вуку изнуђене потезе. До године 2000. покоравали су се пружајући какав-такав отпор. Борили су се, па би на крајупустили. Почев од 2000. уступци су добровољни, покоривање дисциплиновано. Туђину се служи гордо, даје му се и више него што тражи. Ниједна се суштинска одлука-у организацији државне управе и војске, у привреди, законодавству, међународним односима, у планирању буџета-не доноси у нашој кући“.¹⁵⁾

Према Данојлићу „гајење илузија о Европској унији за обичног човека, који је уз помоћ своје елите иживео све „изме“ новог доба, а онда му капитализам изашао на нос, горе је од безнађа? Он вели: „наша идеја о „Европи“ је провинцијална, сиромашна и примитивна. Ми бисмо да уђемо у њу како су они из Прешевске долине покушали да се ушуњају у Белгију, па су, тамо, наишли на неразумеваше код полиције...Европа је за нас шифра за бежање од судбине, од истине и од порекла. Што је више у мислима улепшавамо, то себе и свој положај нагрђујемо. Гледајте само колика се бука дигла око „хулигана“, као да је то неки наш специјалитет...Све смо наде положили у „Европу“, а не видимо да смо њена последња брига. Заједница, тренутно, не жели никога да прими, а нас поготово. Разговор о нашем прикључењу свео се на низ уцена којима се не види крај. Немачка је ушла у Заједницу кад су се, на њеној тери-

14) У недавној посети Рашкој области председник Тадић је у Новом Пазару рекао, да „Бошњаци имају право на свој језик, своју књижевност, своју писменост“. Тадић том приликом није рекао који је то језик, која књижевност и која писменост.

15) Милован Данојлић, „Радимо на нашу штету“, *Новости*, 31. октобар 2010, стр. 3.

торији, и по свету, криле на десетине ратних злочинаца. Од ње није тражено да их прво похвата и изручи Међународном суду правде...

Пријем у ЕУ је ограничен, намењен богатима и безобзирнима. Ми у таквој утакмици немамо шта да тражимо. Морамо се окренути себи, озбиљном и поштенom раду, умерити захтеве, задовољавати се оним што је неопходно за одржавање живота. Народ се, у већини, држи таквог програма. Народ све види и све зна, али је изгубио снагу и вољу после толиких разочарања и батргања по странпутицама... Србији треба нова енергија. Обнову треба да донесу млади, а њихови изгледи за укључивање у живот су слаби. Преко половине оних који студирају планирају да, по завршетку школовања, оду у иностранство...¹⁶⁾

Српско политичко вођство дуго је истицало тезу да „Европа нема алтернативу“ и да су улазак у Европску унију и питање статуса Косова и Метохије два одвојена процеса. Показаће се, а знало се од почетка да је у питању неодржива теза, тј. да се питање целовитости Србије и њено укључење у ЕУ не могу посматрати одвојено. Ни једна европска држава није истицала фаталистичку и бесперспективну тезу: „Европа нема алтернативу“, попут Србије.¹⁷⁾ Логичку и политичку неодрживост оваквог става српска власт је заменила следећим ставом: „Ако буде условљена, Србија бира Косово, а не Европску унију“.¹⁸⁾

Српска власт није испоштовала ни овај громогласно најављиван политички слоган. Након негативног става Међународног суда правде о Косову и Метохији, своју већ у Скупштини одобрену резолуцију, под притиском Вашингтона и Брисела, је променила и прихватила њихову, којом ЕУ постаје посредник у преговорима Београда и Приштине, а преговараће се не о статусу, већ само о техничким питањима. Српска власт је при томе одбила понуду Русије око писања резолуције, за коју верујемо да не би изоставила кључно питање-питање статуса Косова и Метохије. Тако се у овој резолуцији нигде не помиње Резолуција 1244, што значи да се питање Косова и Метохије измешта са вишег на нижи дипломатски

16) Милован Данојлић, исто

17) Сетимо се само како су Шпанија или Португал у преговорима са ЕУ штитили своју пољопривреду, или како је „затезао“ чешки председник Вацлав Клаус да би Чешку што боље позиционирао у Европској унији. И нико од њих није рекао да „ЕУ нема алтернативу“. Норвешка је два пута одбила пријем на референдуму итд.

18) Министар иностраних послова Србије Вук Јеремић, Фокс телевизија, Београд, 3. март 2010.

ниво- са СБ ОУН на Европску унију. Ако се зна да Русија (и Кина као сталне чланице СБ УН), која се доследно залаже за територијални интегритет и суверенитет Србије, није члан ЕУ у којој су 22 од 27 држава чланица признале независност Косова, онда је резултат овакве дипломатске акције био унапред познат. Уосталом, дипломате ЕУ ни не крију да је питање Косова већ решено-његовим признањем. Отуда заклињање председника Тадића и других из власти, да Србија неће никад признати Косово звучи празно, јер је признање након усаглашавања свих других питања само по себи излишно и представља пуку формалност. „С друге стране Србија се на југу суочава са даљим посезањем за државном и историјском територијом. Уместо „велике Албаније“, сада се посеже за такозваном „природном Албанијом“ и новим прекомпоновањима Балкана, на даљу штету Србије. Државни органи Србије ништа не предузимају. Када се помињу отворена питања за преговоре са Приштином, нико ни да помене прапитање као што је повратак Срба (они нису избеглице него „расељена лица“) на Косову. Српски званичници то и не помињу ваљда у циљу „добросуседске сарадње“ са Косовом, што иначе отворено од њих тражи и Европска комисија у управо објављеном извештају.“¹⁹⁾

У свом раду „Србија и Европска унија“²⁰⁾, детаљно смо изнели све противречности учлањења Србије у ЕУ, аргументе економских евраоскептика, као и социолошке, историјске, геополитичке и друге налазе који нуде алтернативу синтагми „ЕУ нема алтернативу“. Нарочито смо истакли тезу да је ЕУ, као и Србија без Косова и Метохије, политички и територијално недовршен ентитет; да би се територијално заокружила на линији од Атлантика до Урала (како је захтевао Де Гол, или даље до Владивостока, како истиче Путин) ЕУ недостаје Русија; а недостаје због тога што Европска унија, у данашњем облику, није изворно европска идеја него НАТО- америчка креација, без сопствене војске као кључне полуге за спровођење самосталне политике. У раду је презентована и улога Турске којој је, у америчко-европским односима, и њеном евнтуалном учлањењу у ЕУ, намењена улога својеврсног ментора земаља Западног Балкана, а међу њима и Србији, па је реална бојазан да би Србија на путу ка ЕУ завршила поново у Отоманском царству. Најпосле, Русија се нуди као економска, политичка, геополитич-

19) Милорад Вучелић, исто

20) Момчило Суботић, „Србија и Европска унија“, исто

ка, историјска, етно-језичка, културна алтернатива Србији уместо ЕУ. За разлику од Запада и већине земаља чланица ЕУ, Русија није никад ратовала против Србије и српског народа, кроз историју је увек била заштитник Срба; кад је Русија била јака и Србија је напредовала, а кад је Русија била слаба Срби су страдали; Русија се доследно залаже за сувереност и територијални интегритет Србије и не поставља јој никакве услове.²¹⁾ Нажалост, ЕУ све то чини.

Савет министара спољних послова 27 земаља чланица ЕУ проследио је кандидатуру Србије за чланство у ЕУ Европској комисији. У пет тачака луксембуршких „Закључака о Србији“ каже се: Прво, да је донета одлука о прослеђивању српске кандидатуре Европској комисији. Друго, да „будућност Западног Балкана лежи у Европској унији“, и наводи услове: поштовање копенхагенских критеријума и услова садржаних у Споразуму о стабилизацији и придруживању. Трећом тачком Савет министара „понавља да је конструктиван приступ регионалној сарадњи од суштинске важности. Савет такође позива на напредак у процесу дијалога Београда и Приштине, под окриљем ЕУ и њеног високог представника за спољну политику и безбедност“, у складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН од 9. септембра. У четвртој тачки подсећа се на то да је пуна сарадња Србије с Трибуналом већ садржана у ССП-у, па „ЕУ подвлачи да ће свака следећа етапа српског пута ка приступању ЕУ (...) бити предузета када Савет једногласно одлучи да је остварена пуна сарадња с Трибуналом. У том контексту, Савет ће тесно надгледати извештаје о напретку канцеларије хашког тужиоца“. Пето, наводи се да је „кључно питање хапшење два преостала бегунца, Ратка Младића и Горана Хаџића, што би био најубедљивији доказ српских напора и сарадње с Трибуналом.“ Ови су закључци изазвали праву провалу радости Европе у Србији.²²⁾

Уследио је извештај Европске комисије који је представио ЕУ комесар за проширење Штефан Филе. У Извештају садржано је актуелно стање Србије и њених односа са суседством, као и најава онога што се од Србије тражи да учини у вези са Косовом, Војводином, Републиком Српском... Тако Комисија позитивно оцењује стање и позицију Војводине, након усвајања Статута ове покра-

21) Види о томе ставове академика Милорада Екмечића, социолога Милана Брдара, политичког географа и геополитичара Миломира Степића, геополитичара Александра Дугина и других, У: Момчило Суботић, исто

22) Види: Никола Врзић, „Радост Европе“, *Печат*, 29. октобар 2010, стр. 7.

јине, али подсећа да још нису усвојени закони који регулишу сопствене, војвођанске изворне приходе; инсистира се, дакле, на заокруживању војвођанске државности. Комисија се похвално изражава према поправљању односа Србије и БиХ, превасходно због усвојене скупштинске Декларације о Сребреници, подршци територијалном интегритету БиХ, као и Тадићевом присуству комеморацији у Поточарима. Међутим, у облику примедбе констатује се да: „Република Српска наставља да блиско сарађује са Србијом на основу Споразума о специјалним и паралелним везама и пратећег Споразума о сарадњи.“ Односи са Хрватском добили су нови подстицај, али те, свеже подстакнуте односе оптерећује српска противужба због геноцида. Односе са Македонијом оптерећује то што Србија не признаје договор Скопља и Приштине о граници, али и „нерешена питања односа између две православне цркве“. А забрињавајућим се у Бриселу сматрају проблеми око званичне регистрације Црногорске православне цркве као верске заједнице...

„Све у свему, похваљени смо и бићемо још више похваљени ако заокружимо државност Војводине, прихватимо искључиву кривицу за злочине у БиХ и одрекнемо се Републике Српске, престанемо да се замерамо Хрватској, а косовске Србе препустимо Приштини. Још ако и Српска православна црква призна македонску, а макар држава Србија призна црногорску православну цркву, укратко, ако дигнемо руке од свега што лежи изван граница „Београдског пашалука“, доказаћемо да смо спремни за Европу и леђа ће нас засигурно дуго болети од силног тапшања Брисела.... Економски показатељи, како их је приказала Европска комисија, катастрофални су: БДП у 2009. смањено се за три одсто; директне стране инвестиције знатно смањене; спољни дуг Србије „висок је и изазива забринутост“; незапосленост је 2009 године порасла на 16,1 одсто; повећан је у следећој 2010, истовремено запосленост је на историјском минимуму од 1,85 милиона; стварни раст плата износи 0,3 одсто на годишњем нивоу, на супрот расту од 19,5 одсто 2007 године; буџетски дефицит највећи је у протеклој деценији“.²³⁾

На питање зашто се Србија није определила за моделе модернизације привреде, који су се у појединим земљама показали успешним, економиста проф. Јован Душанић одговара: „Проблем наших реформатора састојао се и у томе што они нису схватили да се развој не може подстаћи већом потрошњом, поготово не потро-

23) Никола Врзић, „Србија на европском пруту“, *Печат*, 12. новембар 2010, стр. 19.

шњом робе из увоза. Искуство земаља које су успешно модернизовале своје привреде показује да су они радили супротно-подстицали су штедњу. ..“ Па наводи пример Јапана после Другог светског рата, или Кине „која данас примењује исти модел. Кина последње две деценије 85% инвестиција финансира из домаће штедње (15% отпада на стране инвестиције) и годинама бележи двоцифрену стопу раста.

Али у Србији (како то написа Слободан Антонић), мали интерес да подстичу штедњу имају и овдашњи реформатори и мисионари. Повећање штедње код сиромашног и у свему потребитог народа не може се извести без јачања националног духа, без крупне државне визије, без снажења националног самопоуздања. Дакле, без неког облика национализма, а српски национализам је кључни баук у идеологији овдашњих реформатора и мисионара, као што је борба против њега кључни разлог њиховог постојања. Међутим, о каквој државној визији и снажењу националног самопоуздања може да се говори када први на изборној листи „За европску Србију-Борис Тадић“ („Политика“, 23. 03. 2007. године) каже: „Никакав завет предака, никаква обавеза за потомство не могу да оправдају то што ће човек протраћити свој живот онако како траже преци, или онако како он мисли да ће тражити потомци. Ми немамо право ни због чега, понављам, ни због чега, да људима угрожавамо нормалан, сигуран, бољи живот...Цела историја саздана је на неправдама, увек су јачи тлачили слабије...Ми смо суочени са тим прагматизмом великих сила или прагматизмом моћи, који је у стању да наметне међународне односе“²⁴⁾

Да се у Србији ради о „Економији деструкције“, потврђује и економиста Данијел Цвјетићанин тврдњом да је у српској економији установљено правило: ЗПП-задужи се, продај, потроши, те да је Србија постала „наркомански зависна од кредита и других (необновљивих) прилива финансијских средстава из иностранства“.

Цвјетићанин подсећа евроатлантите : „Србија је већ била у оквиру „европских“ граница: било је то за време Другог светског рата, када се налазила у оквиру Трећег рајха, као и највећи број европских земаља“. Он поставља нека суштинска питања која се односе на сврсисходност евроатлантских интеграција Србије. „На крају, увек се постављају иста питања. Да ли је са евроатлантском заједницом (ЕУ и САД) могуће разговарати на основама ме-

24) Проф. др Јован Душанић, „Бећарска продаја Телекома“, исто, 19. новембар 2010, стр. 17. Професор Душанић је аутор недавно објављене књиге *Деструкција економије*.

ђусобног поверења, поштовања и уважавања међусобних интереса? Или се, под претњом силе, морају следити све директиве, ма колико да су штетне или понижавајуће за наше грађане? Можемо ли да сарађујемо, независно од тога да ли ћемо икад приступити ЕУ, на начин који одговара интересима наше привреде, слично сарадњи Швајцарске са ЕУ? Најзад, морамо ли да улазимо у војне алијансе са најјачима, чак и ако су они у чврстим савезима са земљама (и терористичким покретима) од којих прети највећа опасност безбедности Србије? Или можемо слободно склапати савезе са оним војним силама, за које верујемо да ће искреније бранити наш интегритет и наше интересе?²⁵⁾

Едвард Херман, аутор књиге *Политика геноцида*, која је изашла у издању „Весна инфо“ у Београду, 2010, политику Запада, превасходно САД према Србији на Косову и Метохији назива геноцидном. У интервјуу „Печату“ Херман, између осталог, каже: „Пропаганда коју спроводе медији у Србији је специфична врста пропаганде, јер служи интересима империјалне политике. Ова врста пропаганде захтева спровођење специфичне културне политике уперене против сопствене земље и народа, и њен циљ је да омогући политичку, културну, економску, војну колонизацију. И, овде не можемо више говорити о независној земљи већ о провинцији. Та провинција се зове Србија и Србија је провинција америчке империје. Гувернери у овој провинцији раде за империју. Пропаганда у медијима је подређена том циљу. Она је улизичка и покорна према империји, и има сасвим јасне задатке и редоследе потеза у спровођењу зацртане политике према Србији. Пропагандни модел, у који су укључени ови медији, своди их на марионете, играчке у служби империје. Марионетско провинцијално позориште, у којем се реализује пузајућа политика и таквој политици подређени медији, делује јако патетично. Ради се, дакле, о пропагандном моделу доведеном до екстрема: ви немате више чак ни сопствену пропаганду већ пропаганду која служи империјалним интересима, при чему они који је спроводе у томе необично много уживају“.²⁶⁾

Хрватска списатељица Ведрана Рудан, позивајући се на „документе“ Викиликса, на поспрдан начин интерпретира амерички план о стварању нове-старе српско-хрватске државе на Балкану. (Amerikanci su pri kraju planova da na Balkanu naprave novu drža-

25) Данијел Цвјетићанин, „Нервозни кандидат“, Печат, 19. новембар 2010, стр. 21.

26) Едвард Херман, „Србија је провинција америчке империје“, *Печат*, 26. новембар, 2010, стр. 12.

vu, Srbohrvatsku, čiji će građani imati pravo i dužnost i čast ginuti za američku demokraciju ma gdje se ona širila poput korova. Himnu nove zemlje upravo sklada Ivo Josipović koga Amerikanci od milja zovu Mister Plastelin. I najčuvanija tajna glede Hrvatske na WikiLeaks izašla je na svjetlo dana. Budući predsjednik Srbohrvatske bit će William Montgomery. Rezidencija će mu biti na Brdu kraj Kranja)²⁷⁾.

„НАТО НЕМА АЛТЕРНАТИВУ“

Миломир Степић, један од водећих српских геополитичара, има такође негативан став о пројектованим евроатлантским интеграцијама Србије. Он сматра да је потребан **референдум о приступању ЕУ**. По питању НАТО Степић каже: „Уколико би приступили НАТО-у Русија би то сматрала непријатељским актом. Тада би постали припадници антируског војног савеза и тако би нас и третирали не само у војно-безбедносном, него и у политичком, економском и другом смислу.“²⁸⁾ Степић са чуђењем констатује: „...И после свих негативних искустава, опет хрлимо у супранационалне таласократске интеграције (ЕУ, НАТО), а да нисмо остварили националну. Штавише, управо српска национална и државна интеграција проглашена је реметилачком и насилно је онемогућена (војно, економски, пропагандно). Резултат тога је уништење Републике Српске Крајине, релативизовање српског идентитета Босне и Херцеговине, свођење само на умањену, осакаћену Републику Српску и покушај њеног поништавања...“²⁹⁾ Да нас Запад, без обзира на сву сервилност актуелне српске власти, сматра „продуженом руком Русије“ на Балкану, и да је Русији и Србији намењена иста геополитичка судбина, показује Степић следећом формулом: „...Поступа се по једноставној формули: Срби на Балкану= Руси на Балкану; „обуздавање“ Срба = „обуздавање“ Руса“.³⁰⁾

Говорећи о могућности симбиозе српских и руских геополитичких интереса на Балкану и одбацивање НАТО-а, који је распарчао и уситнио српски етнички простор и на њему успоставио антисрпске сателитске НАТО државе, Степић, између осталог, каже:

27) *Национал*, 30. 11. 2010.

28) Миломир Степић, „Потребан је референдум о приступању ЕУ“, *Печат*, 20. јануар 2010, стр. 16.

29) Степић, исто, стр. 17.

30) Александар Васиљевић Конузин, „Поздравна реч“, У: *Руска спољна политика и Србија, Национални интерес*, 1-2/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 11-14; Степић, исто, стр. 20.

„...Са српским земљама, као балканским посредником, и будућом гасоводно-нафтоводном мрежом као инструментаријумом, Русија има поуздано полазиште за „демонтирање америчког мостобрана“ у Европи/ЕУ, за потискивање утицаја САД, за успостављање самосталног европског пола моћи и за његово касније интегрисање у евроазијску или евроруску мега-интеграцију. САД настоје да превентивном (ре)акцијом и стварањем тампон – зоне од Балтичког до Црног и Јадранског мора спрече то повезивање Европе/ЕУ и Русије. Сходно томе, српски чинилац на Балкану третиран је као противник транс-гресије САД, и од 1990-их година оне спроводе територијално сажимање и фрагментацију српских територија. У заједничком српском и руском интересу је да се спречи даље слабљење српског чиниоца, заустави индукована геополитичка инерција сепаратистичких процеса у Србији и у будућности формира интегрална српска држава, као поуздан гарант стабилности Балкана“.³¹⁾

Социолог Зоран Милошевић истиче став да је “ЕУ сателит САД која организује ову надржавну творевину (у унију и НАТО), даје јој идеологију, тј. систем вредности и идентитет...Све то чини јер жели да освоји Русију и опљачка њена богатства. Зар није Збигњев Бжежински написао књигу „Свет без Руса“, а Србе су увек сматрали балканским (малим) Русима. Идеја је, пошто су Срби за разлику од Руса мали народ, да ове прве денацификују и претворе у Европљане који мрзе Русе... И не само Србе већ и Бугаре и Румуне и Литванце и Летонце и Пољаке...нагоне да мрзе Русе и, наравно, да се укључују у НАТО!“³²⁾

Руски амбасадор у Србији, Александар Конузин, на Симпозијуму *Спољна политика савремене Русије*, који је одржан у Руском дому у Београду 10. априла 2009, рекао да је Србија „званично објавила неутралност, али у току је, ипак, процес прихватања НАТО стандарда“, те се упозоравајуће запитао „како ће се Русија понашати ако Србија ступи у НАТО?“...Не одступајући од дипломатске конструкције како Русија „нема ништа против“ пута Србије у ЕУ (што значи да Русија не поручује да „снажно подржава“ интеграцију Србије у ЕУ, он је упозорио и на нешто што се код нас пре-

31) Миломир Степић, „Могућности симбиозе српских и руских геополитичких интереса на Балкану“, *Национални интерес*, 1-2/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 51-52.

32) Зоран Милошевић, *Политичка модернизација*, део „Србија и Европска унија“, Институт за политичке студије, Београд, 2010, стр. 248.

ћуткује: „да бисте удовољили ставу Европе, морате изменити став према Русији. Познато је да имамо потписан споразум о слободној трговини и олакшицама између наше две земље. Чим Србија ступи у ЕУ тај споразум ће престати да важи“. Питам се на које ћемо се тржиште оријентисати? На тржиште ЕУ од преко 500 милиона људи? Лепо звучи, али зар неко стварно мисли да оно једва чека баш нас и наше веома конкурентне производе“.³³⁾

Амбасадор Конузин је још рекао: „НАТО има доста одређен став о Косову и ако приступите организацији која сматра да је Косово независна држава, то значи да ви делите такав став“. Конузин истиче да Србија треба сама да одлучи, али подсећа: „НАТО је 1999. године бомбардовао читаву земљу и свака породица има своје мишљење о томе какав однос треба да има према овој организацији. Ова организација сматра да је ситуација на Косову већ стабилна и смањује присуство КФОР-а, а постојање ових снага није у складу са Резолуцијом 1244. Наивни људи верују НАТО-у“.³⁴⁾

На 10. економском самиту у Београду, у дипломатски одмереном говору Александра Конузина могло се чути упозорење Београду да у односима са ЕУ мора да дефинише границе угрожавања својих виталних интереса, посебно заштиту територијалног интегритета. Јер би губитком Косова и Метохије Србији била нанета ненадокнадива геополитичка штета, а свако слабљење Београда је ударац и на руске политичке, економско-енергетске и безбедносне интересе на Балкану. Другим речима, Москва полази од два кључна става у својој политици према Србији: први, Београд треба да води активну политику према ЕУ, тј. не треба да се одрекне Косова и Метохије зарад чланства у Унији; други, Србија нема потребан капацитет да буде субјекат, већ је доведена у ситуацију да буде предмет у односима са ЕУ, па изградњом стратешког партнерства са ЕУ Русија може значајно да подржи Србију на њеном путу ка чланству у Унији и да амортизује негативне стране политике Брисела према Београду. То је управо оно што актуелни српски режим никако не жели.

Кад је у питању однос према НАТО-у изгледа да је на реду слоган: „НАТО нема алтернативу“, тј. да режим Бориса Тадића, противно уставној одредби о војној неутралности, иза леђа грађана

33) Миломир Степић, „Потребан је референдум о приступању ЕУ“, *Печат*, бр. 99, 20. јануар 2010, стр. 18,

34) Према: Угљеша Мрдић, „НАТО клан за НАТО пакт“, *Печат*, бр. 101, 12. фебруар 2010, стр. 18.

Србије земљу тајно увлачи у НАТО. О томе сведочи и изјава генералног секретара Алијансе Расмусена, да ће Србија постати чланица НАТО-а до краја 2013. године, политиком „корак по корак“ коју тражи Београд. Москва, очигледно, то зна, зато и упозорава да тајна дипломатија нема перспективу, и да Србија не може бити главни економско-енергетски партнер Русије на Балкану ако уђе у НАТО.

Амбасадор Русије при НАТО-у Дмитриј Рогозин изјавио је да ће Србија ако жели у НАТО морати да се одрекне Косова, после чега ће и Русија променити став о Косову. Рогозин упозорава да је већина чланица признала независност Косова, и да Србија у НАТО савез може да уђе само без јужне покрајине. Рогозин каже да не разуме расправу у Србији о уласку у НАТО, после свих страдања и неправде које нам је донела Алијанса. „Ту је и проблем Косова, чију је независност признала већина земаља чланица НАТО-а. Проблем демонизације Срба, флагрантни антисрпски двоструки аршини Запада према учесницима рата у (бившој) Југославији...Зар је све то заборављено? Русија напосто неће разумети избор Србије у корист НАТО у светлу свега што сам набројао“ -истиче Рогозин.³⁵⁾

Уместо НАТО-а руски председник Дмитриј Медведев промовисао је, у Београду октобра 2008, предлог о новој колективној и недељивој безбедности на простору „од Ванкувера до Владивостока“. Ово је за сада само идеја, али позитивна јер се ради о једном новом приступу који подразумева безбедносну архитектуру „једног крова, који обухвата и Русију“. Безбедносни предлог Медведева подразумева превладавање јаза између НАТО-а и Русије и успостављање сарадње која би допринела целокупној безбедности. Треба нагласити да је на иницијативу Русије настала и Организација договора о колективној безбедности (ОДКБ). Њене чланице су: Русија, Белорусија, Казахстан, Узбекистан, Таџикистан, Киргизија и Јерменија.

Али, режим Бориса Тадића је изабрао НАТО! Наиме, писмо за учешће Србије на пленарној седници Парламентарне скупштине ОДКБ-а, које је потписао председник ове организације и председник Руске Думе Борис Грызлов, врх Демократске странке је покушао да сакрије од посланика у српској скупштини и да по диктату својих ментора из ЕУ, САД и НАТО-а Србију што више удаље од Русије. Циљ Русије је да стимулише Србију да успостави сарадњу са ОДКБ-ом, на приближном нивоу какву има са НАТО-ом. Србија

35) Према: Угљеша Мрдић, исто

је војно неутрална, а ове две организације имају истоветан статус у УН, па је природно да Србија има подједнак третман НАТО-а и ОДКБ-а. Али за српску владајућу коалицију, на челу са ДС-ом, ОДКБ не постоји, већ постоји само и искључиво НАТО. Својим поступцима ДС настоји да Србију потпуно изолује од Русије и НАТО представи као једини излаз и безбедносну стратешку опцију. Не мари што се, за разлику од НАТО- који независност Косова посматра као свршену ствар, ОДКБ залаже за територијални интегритет држава, развијање дијалога и мирно решавање конфликта, и свака држава чланица је потпуно равноправна. Владају ли то Србијом „снаге националног и државног нихилизма?“³⁶⁾

СРБИЈА НЕМА АЛТЕРНАТИВУ

Све у свему, слабљење америчке моћи прати јачање мултиполарног света. Економски, политички, војно, технолошки јачају најмногољудније нације . На светској сцени главни геополитички играчи постале су земље БРИК-а: Бразил, Русија, Индија и Кина.

Српска власт треба да се окрене према Русији, јер је ова братска земља и народ проверен историјски ослонац; кад је Русија била снажна и Срби су били снажни, кад је Русија била слаба, Срби су страдали. Тек ослоњен на Русију, наш народ постаје значајан фактор на Балкану и Европи. Руско енергетско наступање према Европи у три правца, од којих један пролази и кроз Србију, представља путоказ не само за српску привреду и економију, него и за једну нову интегрално српску геополитичку парадигму, која се уз подршку Русије може остварити.³⁷⁾

Разуме се, оваква спољнополитичка стратегија не подразумева сврставање Србије и Срба у целини у војно-политичке блокове. Напротив, Србија је мала земља и никад у својој историји није припадала трајним војним савезима, поготово не офанзивним и агресивним какав је НАТО пакт. Нека питања глобалних војних савеза решавају велике земље; Србија и Срби треба да гледају како да као народ и држава опстану. То је њихов најпречи геополитички задатак. А то могу једино с ослоном и уз подршку доказаних пријатеља, каква је Русија и руски народ. Србија и српске земље треба да остану војно неутралне, што је у Србији и уставна одредба, јер

36) Милорад Вучелић, „Хаос“, *Печат*, 26. новембар 2010, стр. 3.

37) Види: Момчило Суботић, *Политичка мисао србистике*, део: „Србија и Европска унија“, Институт за политичке студије, Београд, 2010, стр. 283.

је то мирољубива, одбрамбена позиција која омогућује сарадњу са свим државама, па и онима које су чланице НАТО савеза. Такав статус Србије и Срба у целини представља реалну алтернативу евроатлантским интеграцијама, који омогућава излазак из стања зависности и фактичке окупације.³⁸⁾

Momcilo Subotic
SERBIA BETWEEN YUGOSLAVISM
AND EURO-ATLANTICISM

Summary

In this text author presented an overview of Serbian ideology and its foreign political priorities in the form of a historical-political and geo-political synthesis. Serbian nation is prone to uncritical adoption and aspiration to larger state/ideological integrations and is also prone to an easy abandoning of authentic Serbian state/political existence. In this sense there came a Croatian (Strossmayer's) idea of Yugoslavism based on a thesis on one "three-name-nation" consisting of the Serbs, Croats and Slovenes joined in a first Yugoslav state which was followed by a second Yugoslav state. It was Tito's idea of "the brotherhood and unity" that established new nations and their states on a Serbian ethno-linguistic and historical territory. After destruction of the Yugoslav state a Serbian post-October government has found itself in some sort of a post-Yugoslav ideological and geo-political vacuum and it has neglected the issue of sovereignty and statehood unity. Nowadays it is aspiring toward new and uncertain supra-national ideological and integrative models in the form of Euro-unity and Euro-Atlanticism that are unfavorable toward Serbian people and state.

Key Words: Serbia, Yugoslavism, communism, disintegration of the SFRY, EU, NATO, USA, Russia

ЛИТЕРАТУРА

- Анђелковић Драгомир, „Позадина регионалног помирења“, *Печат*, 12. новембар 2010.
- Вучелић Милорад, „Легат патријарха Павла“, *Печат*, 12. новембар 2010.
- Врзић Никола, „Радост Европе“, *Печат*, 29. октобар 2010.

38) Види наш текст: „НАТО-изација Срба“, *Политичка ревија*, 3/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010, стр. 84.

- Врзић Никола, „Србија на европском пруту“, *Печат*, 12. новембар 2010.
- Гајић Добрица, *Сведоци историје*, Библиотека дијалози, Београд, 2010.
- Данојлић Милован, „Радимо на нашу штету“, *Новости*, 31. октобар 2010.
- Душанић Јован, „Бећарска продаја „Телекома“, *Печат*, 19. новембар 2010.
- Екмечић Милорад, *Стварање Југославије 1790-1918*, Просвета, Београд, 1989.
- Екмечић Милорад, *Србија између средње Европе и Европе*, Политика, Београд, 1992.
- Кнежевић Милош, *Парадигма распада*, Институт за политичке студије, Београд, 2009.
- Конузин Александар Васиљевич, „Поздравна реч“, У: *Руска спољна политика и Србија, Национални интерес*. 1-2/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009.
- Костић Лазо, *Србија или Југославија*, књ. I-IV, Хамилтон, 1957, 1959, 1961, 1965, 1969.
- Крестић Василије, *Геноцидом до велике Хрватске*, Матица српска, Нови Сад, Архив Србије, Београд, 1998.
- Мандић Б. Петар, *Југославија - илузија или визија*, Београд, 2002.
- Марковић Михаило, *Јуриш на небо*, Просвета, Београд, 2009.
- Милошевић Зоран, *Политичка модернизација*, Институт за политичке студије, Београд, 2010.
- Мрдић Угљеша, „НАТО клан за НАТО пакт“, *Печат*, 12. фебруар 2010.
- Недељковић Драган, „Сјај средњег века“, *Печат*, 27. август 2010.
- Патрановић Бранко, *Србија у Југославији и велике силе*, ВИГ, Београд, 1993.
- Степић Миломир, „Потребан је референдум о приступању ЕУ“, *Печат*, 20. јануар 2010.
- Степић Миломир, „Могућност симбиозе српских и руских геополитичких интереса на Балкану“, *Национални интерес*, 1-2/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009.
- Суботић Момчило, *Политичка мисао србистике*, Институт за политичке студије, Београд, 2010.
- Суботић Момчило, *Право на самоопредељење и југословенски експеримент. Прва, друга, трећа Југославија*, Институт за политичке студије, Београд, 2004.
- Суботић Момчило, *Српско питање данас*, Институт за политичке студије, Београд, 2008.

- Суботић Момчило, „Савремени хрватско-српски односи: тужба и противтужба за геноцид“, *Политичка ревија*, 2/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010.
- Цветковић Владимир, „Бинђићев „оптимистични патриотизам“ само је згодна поштапалица за тренутну политичку употребу“, У: *Сведоци историје* (приредио Добрица Гајић), Библиотека дијалози, Београд, 2010.
- Цвјетићанин Данијел, „Нервозни кандидат“, *Печат*, 19. новембар 2010.
- Тосић Добрица, *Српско питање у XX веку. Лична историја једног доба*, Службени гласник, Београд, 2009.
- Тосић Добрица, *Промене*, Дневник, Нови Сад, 1992.
- Херман Едвард, *Политика геноцида*, Весна инфо, Београд, 2010.

Resume

Nowadays geopolitical position of Serbia unfortunately does not reflect, not even to its slightest extent, historical, legal and political aspirations of Serbian people to live within one state. Serbian political elite has not kept a "course of the search" for integral solution of Serbian state and national issue. Naively believing in good intentions of Western "benefactors", it accepted the politics of "getting a piece by piece", as it was defined by Slobodan Jovanovic in his time. Such politics implied not only weakening of Serbian negotiating position but also the collapse of Serbian geopolitical position in general. Due to such politics in the course of last twenty years there came a reduction and fragmentation of Serbian historical and ethnical territory: the downfall of the Republic of Srpska Krajina along with the genocide and ethnic cleansing of the Serbian people from their centuries-old territory; systematic revision of the Dayton Agreement with objective of abolishment of the Republic Srpska and its assimilation into an unified Bosnia and Herzegovina, granting independence to Montenegro and its disunion from Serbia; usurpation of Kosovo and Metohija and establishment of second Albanian state on territory of Serbia in addition to creation of continuous tensions in the south of Serbia in the municipalities with majority Albanian population; granting of the state attribute to Vojvodina under the pretext of a functional autonomy with objective of its disunion from Serbia and problematizing of political status of Muslims in the county of Raska. All this implies that current geopolitical position of Serbia is most similar to the position of Serbia following the 1878 Berlin Congress when Serbia, in the words of Jovan Cvijic, was "a besieged land" and the Serbs were

“arrested people”. To this and such residual Serbia the EU and NATO membership is offered, and its current government accepts the offer “without alternative”, with a clear intention of moving away from Russia - a historically proven friend of Serbia and Serbian people.

Овај рад је примљен 20. децембра 2011. а прихваћен за штампу на састанку Редакције 27. децембра 2012. године.